

качества на европейцитѣ и, като усвояваме тѣхнитѣ наистина полезни за насъ придобивки, да мислимъ само за благоденствието на собствения си народъ, хранейки дълбока вѣра въ него. Заключениеето си — като апотеоза на нравствената сила въ историческия процесъ, като повикъ къмъ еманципация отъ насилнишка Европа и като заклеване на българитѣ да се сплотятъ и борятъ въ името на своя напредѣкъ — Селимински дава въ следната великолепно тирада, образецъ на неговото страстно красноречие :

„Не бива да се очароваваме отъ превъзходството мощта и величието на европейскитѣ народи, нито отъ усвършенствуванитѣ науки и техника, които тѣ иматъ; защото тѣзи блага не сж естествени тѣхни свойства, не сж съставни части на народнитѣ добродетели, а постижими придобивки за всички народи. Самитѣ дѣла на тѣзи народи доказаха, че тѣ сж противъ философскитѣ и научнитѣ начала, които преподаватъ въ висшитѣ си училища, а тѣй сжщо и противъ тия на Христовата черква и вѣра, които толкова ревностно проповѣдватъ, обикаляйки цѣлия свѣтъ. Народитѣ се считатъ добродетелни само когато нравствеността, поведението имъ потвърждава думитѣ имъ. Имайки това за мѣрило, трѣбва да преценяваме правилно истинското достоинство на единъ народъ, споредъ задоволството и облагитѣ, които дава на нашия народъ. „Мѣрка на всичко е човѣкътъ“.

„Действително, нашиятъ народъ може да се уприличи на човѣкъ, ома-
ломощенъ поради ненадейно, неизбѣжно нападение, който се нуждае отъ помощъ, за да възстанови загубенитѣ си сили, нуждни за правилното му тѣлесно и нравствено-обществено сжествуване и развитие. Тѣй, българскиятъ народъ се нуждае, за да удовлетвори глада си, отъ храна, която му се ограбва отъ изедниците варвари турци; за да се облѣче — отъ облѣкло, което сжщо му отнематъ турцитѣ голтаци; за да се подслони — отъ жилище, въ което произволно се настаняватъ тиранитѣ му ленивци; отъ спокойствие — за да си отпочине и отпочне работата си за издрѣжка на семейството си, когато пъкъ е измжчванъ толкова столѣтия и принуденъ да работи ангария на тиранитѣ кръвници; отъ собственостъ на малкото плодове на труда си, които, както и самиятъ той изцѣло, се считатъ, съгласно Корана, собственостъ на последователитѣ на тоя...; отъ безопасностъ за своя животъ и за живота на семейството си, които всѣки мигъ сж въ неограничено разположение на случайно миналия турчинъ; отъ свободно поприще въ стремежа къмъ естественото предназначение, което проклетитѣ турци направиха невъзможно за тоя мжченикъ на варварщината имъ, и пр. и пр. И понеже насжщнитѣ нужди на нашия народъ сж безбройни, не трѣбва той да се свива и отчайва предъ блѣсъка и величието на европейскитѣ народи, мислейки, че тѣзи блага сж за него непостижими, та да се самоубива, а съ всички сили той трѣбва да се бори и да следва стѣп-